

JBC

PROGRAMA
19

12 i 13 D'ABRIL
SALA 1 PAU CASALS

LA SETENA DE BEETHOVEN

HEIDI MELTON I EUN SUN KIM
ORQUESTRA SIMFÒNICA DE BARCELONA
I NACIONAL DE CATALUNYA

PROGRAMA DE MÀ

ARNOLD SCHÖNBERG

(Viena, Àustria 1874 - Los Angeles, Estats Units 1951)

ERWARTUNG, OP. 17

(L'espera) - Monodrama en un acte per a soprano i orquestra (1909) - Poema de Marie Pappenheim - 35'

Heidi Melton, soprano

PAUSA 20'

LUDWIG VAN BEETHOVEN

(Bonn, Alemanya 1770 - Viena, Àustria 1827)

SIMFONIA N. 7 EN LA MAJOR, OP. 92

(1811-1812) - 36'

Poco sostenuto -Vivace

Allegretto

Presto

Allegro con brio

ORQUESTRA SIMFÒNICA DE BARCELONA I NACIONAL DE CATALUNYA

HEIDI MELTON, SOPRANO

EUN SUN KIM, DIRECCIÓ

PRIMERS VIOLINS Birgit Kolar*, concertino invitada / Beatrice Gaggiu*, concertino associada invitada / Walter Ebenberger / Ana Isabel Galán / Natalia Mediavilla / Lev Mikhailovskii / Katia Novell / Jordi Salicrú / Aurora Zoderu-Luca / Cèlia Johé* / Ana Kovacevic* / Octavi Martínez* / Laura Pastor* / Aria Marina Trigas* / Yulia Tsuranova* · **SEGONS VIOLINS** Emil Bolozan, assistent / Jana Brauninger / Clàudia Farrés / Alzy Kim / Melita Murgea / Robert Tomàs / Vladimir Chilaru* / Andrea Duca* / Daniel Gil* / David Olmedo* / Francesc Puche* / Arturo Seijo* / Oleksandr Sora* / Marina Surnacheva* · **VIOLINS** Anna Puig, solista / David Derrico / Josephine Fitzpatrick / Franck Heudiard / Miquel Serrahima / Andreas Süssmayr / Adrià Trulls / Irene Argüello* / Manuel del Horno* / Cristina Izcue* / Laia Martí* / Marina Prat* · **VIOLONCELS** Charles-Antoine Archambault, solista / José Mor, solista / Blai Bosser / Irene Cervera / Lourdes Duñó / Vincent Ellegiers / Jean-Baptiste Texier / Javier Costa* / Míriam Jiménez* / Lluc Pascual* · **CONTRABAIXOS** Dmitry Smyshlyaev, assistent / Jonathan Camps / Apostol Kosev / Matthew Nelson / Anna Cristina Grau* / Nenad Jovic* / Maria Llastarry* / Jose Luís Tovar* · **FLAUTES** Francisco López, solista / Beatriz Cambrils / Christian Farroni, assistent / Ricardo Borrull, flautí · **OBOÈS** Rafael Muñoz, solista / José Juan Pardo / Dolors Chiralt, assistent / Disa English, corn anglès · **CLARINETS** Josep Fuster, assistent / Francesc Navarro / Elvira Querol*, assistent invitada / M. Carmen García*, clarinet en mi b / Alfons Reverté, clarinet baix · **FAGOTS** Silvia Coricelli, solista / Noé Cantú / Thomas Greaves, assistent / Slawomir Krysmalski, contrafagot · **TROMPES** Juan Manuel Gómez, solista / Joan Aragó / Pablo Marzal, assistent / Artur Jorge · **TROMPETES** Ángel Serrano, assistent / Patricio Soler* / Andreu Moros* · **TROMBONS** Eusebio Sáez, solista / Pablo Rodríguez* / Gaspar Montesinos, assistent / Raúl García, trombó baix · **TUBA** José Vicente Climent* · **TIMBALES** Joan Marc Pino, assistent · **PERCUSSIÓ** Juan Francisco Ruiz / Ignasi Vila / Eloi Gomà* · **ARPA** Magdalena Barrera, solista · **PIANO** Lluïsa Espigolé*

ENCARREGAT D'ORQUESTRA Walter Ebenberger

RESPONSABLE DE DOCUMENTACIÓ MUSICAL Begoña Pérez

RESPONSABLE TÈCNIC Ignasi Valero

PERSONAL D'ESCENA Luís Hernández*

*Col·laborador/a

COMENTARI

per Josep Barcons

Felicitats! I, si us plau, no es torbi per la interpellació tan directa, però és que hi ha almenys cinc motius pels quals se sentirà feliç de ser avui aquí.

El primer; assistir a aquest concert de contrastos i gaudir dels genis aparentment tan dispars (encara que, de fet, no ho siguin tant) de Schönberg i Beethoven. El segon –i potser ja ho sabia–; participar en la celebració del 150è aniversari del naixement d'Arnold Schönberg. El tercer és que tant el segon moviment de la *Setena simfonia* de Beethoven com l'obra de Schönberg són veritables cimals estètics de la música occidental, si bé als antípodes en termes de popularitat. El quart –i ho dic amb una certa vergonya– és el fet que, si bé els dos autors de les partitures són homes, el concert d'avui té un clar protagonisme femení, en una normalització de gènere que –a través de la soprano, la directora i la llibretista del monodrama– no hauria de ser notícia. I el cinquè és que l'obra de Schönberg que es disposa a escoltar requereix un compromís d'escolta del qual hom no pot sinó felicitar-se de tenir.

I és que *Erwartung* (L'espera), escrita per Schönberg al setembre de 1909, és una de les obres més dures –si em permeten la paraula– del catàleg del compositor. I ho és tant per la temàtica que exposa com pel llenguatge que s'hi empra, d'una atonalitat gens amable ni plaent. Però és que no podia ser de cap altra manera si tenim en compte no sols la catàstrofe mundial que Schönberg –visionari en molts sentits– ja sembla intuir cinc anys abans que exploti la Gran Guerra, sinó també la catàstrofe personal de la protagonista: una dona que espera agònicament i allucina el seu amant enmig d'un bosc, sense ser del tot conscient (l'obra és un brutal monòleg interior) que ella mateixa l'ha assassinat.

Sobre un text profundament expressionista de Marie Pappenheim, el compositor va optar per situar la protagonista (i de retruc l'oient) en una mena de present continu de l'escolta. El tractament orquestral de Schönberg és magistral, i la forma de la peça és un constant fluir que segueix l'esquelet que el text li proporciona i ens endinsa en el mateix bosc (interior i exterior alhora) on la protagonista se sent perduda. Marie Pappenheim, metgessa i intel·lectual del cercle de Schönberg, era cosina de Bertha Pappenheim, pacient del psicòleg Josef Breuer, qui juntament amb el seu deixeble Sigmund Freud parlà d'ella a "El cas d'Anna O." en els seus pioners *Estudis sobre la histèria* de 1895, per la qual cosa el text traspua bona part del clima que familiarment es coneixia. Si Pappenheim va escriure el seu monòleg seguint procediments d'escriptura automàtica, no sembla menys automàtic el treball de Schönberg, que va escriure aquesta partitura de mitja hora de durada en només 17 dies.

Arribar a entendre no sols intel·lectualment sinó sobretot auditivament el camí que va portar Schönberg a la radical (r)evolució estètica de les seves primeres obres atonals és quelcom que requereix temps i paciència. Per a aquells que no estiguin avesats a escoltar la seva música, em permeto de fer-los dues recomanacions que semblen una de sola: la primera és dir-los que no tanquin les orelles a *Erwartung*, en un gest reflex que seria comprensible davant de la saturació d'informació que ens planteja el seu discurs. Al contrari; deixin-se sorprendre per la mirada de colors i paisatges pels quals ens fa transitar la partitura, com es deixarien imbuir per l'atmosfera

sovint densa o asfixiant dels quadres de James Ensor, Ernst Ludwig Kirchner o Edvard Munch. Abandonin qualsevol expectativa de complaença i entrin en el joc que els proposa Schönberg per –lluny del judici– admirar la capacitat expressiva del compositor vienès de qui enguany celebrem l’aniversari. La segona recomanació és que –surtin com surtin d’aquesta experiència d’escolta– es facin un regal i alhora en facin un altre a Schönberg: no tanquin les orelles a la seva música i recorrin pas a pas els seus primers opus fins a arribar al *Segon quartet de corda*, en què –amb dolor per la pèrdua, però amb honestat ètica i estètica– Schönberg es lamenta no només de la seva crisi matrimonial amb Mathilde von Zemlinsky sinó també de la crisi de les relacions harmòniques d’un sistema tonal que, seguint el seu compromís amb l’evolució de la música europea, se sent obligat a abandonar.

En aquest quartet de corda, Schönberg introdueix la radical novetat d’incorporar-hi una soprano, de manera anàloga a com Beethoven incorporaria també la veu a la seva *Novena simfonia*, escrita el 1822. Avui escoltarem la setena, escrita entre el 1811 i el 1812, igual que la vuitena, si bé el seu fragment més cèlebre –l’inspirat tema de l’*allegretto*– es trobava esbossat el 1806 com a idea desestimada per al tercer dels Quartets Razumovsky.

La Simfonia en La, op. 92 respon a l’esquema clàssic en quatre moviments i fou estrenada el 1813 sota la direcció del mateix Beethoven, en un exitosa vetllada en la qual també s’estreà l’obra simfònica *La batalla de Wellington*, op. 91. El primer moviment s’obre amb una de les introduccions lentes més llargues que s’hagin escrit com a preludi de la prescriptiva forma d’*allegro* de sonata, en aquest cas subsumida sota un *vivace* alegre i joiós, en una explosió primaveral (i quasi pastoral, com en la *Sisena simfonia*) que es troba als antípodes del bosc ombrívol en què Schönberg ens endinsava. El segon moviment, en comptes d’un *adagio*, és un *allegretto* que s’arribà a popularitzar tant que al llarg del segle XIX s’emprava sovint com a música funerària. L’*scherzo* és un dels més trepidants del catàleg de Beethoven, i el *finale*, efervescent i esplèndid, corona aquesta simfonia amb un exaltament de l’esperit que ens redimeix de les foscsors en què ens havíem endinsat durant els primers acords del concert. Un motiu, al capdavant, per felicitar-se.

LLETRES

[Descarrega les lletres del concert](#)

PRINCIPALS MITJANS PATROCINADORS

